VŠMU
Filmová a televízna fakulta

POSUDOK ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Téma: Slovenský štát vo filme. Dokumentárna a hraná tvorba po roku 1945
Typ záverečnej práce: Habilitačná práca
Autor: Mgr. art. Eva Filová, ArtD.
Oponent: prof. MgA. Martin Štoll, PhD.

P.č.	Kritériá hodnotenia záverečnej práce
1.	**Písomné hodnotenie** Někteří filmaři tvrdí, že točí fakticky celý život jen jeden film. Totéž platí o některých výtvarnících, o muzikantech, ale i choreografech nebo fotografech. Tím pochopitelně nemyslí jeden film (skladba, plátno, představení) jako jednotku životního díla, ale dílo jako celek. Přístup. Uchopení světa. Vztahování se k němu. A způsob jeho vyjádření. U dr. Filové jsme svědky toho, že to může platit i u filmových teoretiků. Při čtení souboru textů, které kolegyně předkládá k habilitačnímu řízení, nabyl jsem dojmu, že mají tři charakteristiky společné – a tedy přes svou různorodost tvoří kompaktní celek. Prvním společným znakem je autorčin zájem o film jako o komunikant, který dokáže zprostředkovat (slovenskou) minulost (slovenské) současnosti. Jako paměťový nebo vzpomínkový nástroj, který je nositelem souboru dat nejen tím CO ukazuje (archivní záběry, pamětníci apod.), ale i JAK to ukazuje (estetická kvalita, resp. norma, autorské řešení). A protože tento vztah CO a JAK nabývá v každém historickém okamžiku jinou podobu (tedy určující kategorie KDY), neeexistuje jedna podoba, jeden mustr nebo jedna interpretace. Je rozdíl, analyzujeme-li film Rudolfa Urce Člověk z Málinca (1959) v kontextu tehdejší filmové tvorby Krátkého filmu nebo tentýž film zasadíme do rámců dnešního interpretačního kontextu. Této permanentní dvojakosti (CO a JAK v různém KDY) si je dr. Filová vědoma, staví na ní a tím se do jejích textů dostává napětí. Toto napětí je živnou půdou čtivosti. Zároveň rozevírá možnosti považování a poměřování – jako na pomyslných miskách vah. Oceňuji schopnost autorky vystoupit z deskripce a pracovat s filmy, jejich tématy a zpracováním jako s „hmotou“, kterou je možno potěžkat a porovnat. Přitom její soudy nejsou definitivní, kanonické, předkládá je dalšímu promýšlení. Díky tomu jsou tyto texty živými organismy a nikoliv mrtvými fosiliemi. Druhým znakem všech textů je jejich tematická provázanost. Při čtení tohoto konvolutu zažije člověk několikrát d#javu, neboť některé části textů se opakují, vracejí v různých delších či kratších verzích tak, jak bylo v průběhu autorčiny kariéry pro daný publikační kontext potřeba. Nicméně pokaždé jde o účelné zasazení dané analýzy do odpovídajícího rámce, který má vždy své a jiné publikum. (Zejména to je zřetelné u textů v cizích jazycích.) Vzniká tak šachovnice složená z holocaustu, Hirošimy a Nagasaki, Slovenského národního povstání, stalinismu, Dubčeka či Palacha, normalizace (to jsou třeba hnědá pole šachovnice) a genderu, erotiky, současného slovenského dokumentu, způsobu řízení státních filmových institucí či současných platforem filmové vědy, resp. kritiky, nebo metodologické otázky zkoumání filmu jako paměťového média (to jsou ta bílá pole šachovnice). A šachovnice je oním rámem, polem, kterému se habilitantka věnuje intenzivně, dlouhodobě, soustavně a zevrubně. Vyjadřuje se pregnantně a dokáže kombinovat odborný jazyk se srozumitelností, nebojí se jít k popularizaci. A třetí charakteristika jejích textů je podle mne něco, co jí odlišuje od ostatních filmových kritiků a teoretiků (nemyslím pouze zde v sále, ale vůbec). Její původní vzdělání, výtvarná umělecká disciplína, u ní zostřuje citlivost k jedinečnosti autorského gesta, autorského výrazu. Z textů je patrné, že s tím má vlastní zkušenost. Je schopna tuto jedinečnost v hodnocení filmů rozpoznat, definovat a mít ni pochopení. To se projevuje, když hodnotí proměnu autorských uchopení téhož tématu v průběhu let, a to nejen v rámci instituce, ale i u jednotlivce (nejhlouběji u Petera Mihálika, a nejen

	jeho Lili Marlen). Jakkoliv vždy obhlíží celek, zvýznamňuje i detail, nuanci, která má však zastupuje širší jev z oblasti tajemství procesu tvorby. Bylo mi velkým potěšením si takto komplexně pročíst dosavadní dílo dr. Filové. Jednak jsem si uvědomil, že jej znám (v chystané kolektivní monografii Film a dějiny 10 – Nepřítel budeme mít text vedle sebe, oponoval jsem dvojdílnou monografii o současných filmových teoriích, obě její monografie mám doma v knihovně…) a že jej považuji léta za přirozenou součást slovenské filmové vědy a kritiky. Jejích reflexí a analýz těžkých historických témat (Slovenský štát, SNP…) si dlouhodobě velmi vážím, jsou nedogmatické, jsou promýšlivé a živé. A takovou studii o erotu, sexu, gederu a erotice, jakou napsala ona, v českém filmu zatím nemáme. V jednom z textů habilitantky říká Ján Kalina, umělecký šéf výroby Slovenského filmu, že je třeba „se vypořádat s povstaleckou tématikou“. Dovolte, abych se i já zde na závěr (jednou provždy) vypořádal s hodnocením díla dr. Filové: Mgr., Mgr. art Eva Filová, ArtD. je výraznou osobností slovenské filmové teorie, historie a kritiky, podle mého soudu respektovanou osobností oboru, která i dle výpisu vedených předmětů i závěrečných prací představuje studentům originální, lidsky i profesně poctivý a důkladný příklad. Na základě posouzení jejího předloženého díla i dalších akademických a odborných aktivit doporučuji Vědecké a Umělecké radě VŠMU, aby jí v dalším řízení udělila vědecko-pedagogický titul „docentka“.

Záverečnú prácu hodnotím: **P - Prospel(a)**

Bratislava 20.05.2026 Podpis: _____